

אהבה אמיתית

דברים לשולחן שבת משיעורו השבועי של הרב שניאור אשכנזי

ב"ה, גיליון מס' 38 | פרשת בהר-בחוקותי | כ' אייר תשפ"ו

כשהאהבה תלויה במטרה חיצונית, היא איננה אהבה אמיתית, אלא צורה מתוחכמת של אנוכיות הדרית. הצאצאים אינם יכולים להיות סיבת הקשר; הם פירותיו, נקודת השיא שלו, אך יסוד הקשר מוכרח להיות הבחירה זה בזה - לא בגלל מה שאתה נותן לי, אלא בגלל מי שאתה.

כעת מובן מדוע בחר רשב"י דווקא בתרגיל הסעודה. סעודה גדולה עם יין, בדיוק באותה מתכונת של ליל החתונה, מסירה את שכבות ההיגיון והאינטרסים. "נכנס יין יצא סוד", אומרים חז"ל, וביין נחשפת הנפש העירומה מחשבונותיה. וכאן אכן התרחש הפלא: כשהבעל, שיכור בליבו השבור, פנה אל אשתו ואמר לה לקחת מן הבית את החפץ היקר לה ביותר, היא בחרה בו עצמו. ולא מתוך חישוב שתלד ממנו ילדים - הם הרי באו לסעודה דווקא מתוך ייאוש מאפשרות זו - אלא פשוט משום ש"אין לי בעולם יקר ממך". וברגע שניצת ניצוץ הקשר העצמי, הסיר רשב"י את כל המחיצות בתפילה אחת קצרה, ונפקדו.

הכבוד קודם לאהבה

יסוד זה בא לידי ביטוי בדברי הרמב"ם בהלכות אישות (פרק טו): "ציוו חכמים שיהיה אדם מכבד את אשתו יותר מגופו, ואוהבה כגופו... וכן ציוו על האישה שתהיה מכבדת את בעלה יותר מדאי". נשים לב לדיוק הלשון המופלא: לעניין כבוד נדרש "יותר מגופו", ואילו לעניין אהבה די ב"כגופו". מדוע מקדים הרמב"ם את הכבוד לאהבה, ואף מעלהו במדרגה גבוהה יותר ממנה?

אלא שאהבה, בשורש שלה, היא תכונה אנוכית. אני אוהב משום שהזולת מסב לי נחת, מילוי, השלמה. כפי שאמר אחד החכמים בלשון חדה: "דייג אוהב דגים? אם כן, מדוע הוא דג אותם?" - הדייג איננו אוהב את הדגים, הוא אוהב את עצמו ואת הטעם שהוא מקבל מהם. כבוד, לעומת זאת, הוא תכונה זולתנית במהותה. זוהי היכולת המופלאה להצטמצם, להתקטן, ולתת לזולת משקל אמיתי. השורש "כבוד" קרוב ל"כובד" - נתינת משקל ומשמעות לעצם נוכחותו של האחר, לתת לו את מה שהוא רוצה לקבל ולא את מה שאני אוהב לתת. הכבוד הוא הדרך לפרוץ את חומות האגו ולהגיע אל החיבור האמיתי, כשתי להבות הנעשות לאחת.

זה המסר הגדול שמתיר לנו רשב"י ביום שמחתו. הקושי שאנו פוגשים בחיים - בזוגיות, במשפחה, בעבודת ה' - אינו מחסום אלא הזדמנות. עצם ההתנגדות מכריחה אותנו להתאמץ ולחשוף את הקשר שמעבר לאינטרס. באותו רגע שבו הצליחה האישה לוותר על הכל ופשוט בחרה בבעלה, נפתחו לפניו שערי שמים. וזה גם הסוד שלנו: כשהבחירה היא בו לבדו, הברכה מגיעה בשלימות.

המדרש בשיר השירים רבה מספר על זוג שהגיע אל רבי שמעון בר יוחאי במצוקה גדולה: עשר שנים של נישואים חלפו עליהם, והם לא זכו לילדים. במקרה כזה ההלכה קובעת שעליהם להתגרש כדי שכל אחד ינסה את מזלו עם בן זוג אחר, וכך באו אל רשב"י לבקש את הסכמתו ואת ברכתו לפרידה. אך תגובת התנא הקדוש הייתה מפתיעה לחלוטין. במקום להיפרד מהם בתפילה שקטה או להחזיק בידם בכאבם, הוא הורה להם דבר תמוה ביותר: "כשם שנזדווגתם זה לזה במאכל ובמשתה, כך אין אתם מתפרשים אלא מתוך מאכל ומשתה".

הזוג שמע ופעל. הסעודה התקיימה והתארכה, היין נשפך כרבעי, והבעל, בליבו השבור, השתכר. בעיצומה של הסעודה פנה אל אשתו ואמר לה: "קחי כל חפץ טוב שיש בביתי וטלי אותו לבית אביך". האישה לא ענתה, אלא רמזה לעבדיה לקחת אותו עצמו, את בעלה השיכור, ולהשיכּיב אותו על מיטה בבית אביה.

כשהתעורר הבעל מן היין באמצע הלילה והופתע למצוא עצמו בבית חמיו, שאל: "היכן אני נתון?". ענתה לו אשתו: "בבית אבא". "ולמה?" שאל. השיבה לו: "וכי לא כך אמרת לי בערב: כל חפץ טוב שיש בביתי, טלי אותו ולכי לבית אביך? אין חפץ טוב לי בעולם יותר ממך". ברגע אחר התהפכה כל המציאות. השניים שבאו להיפרד, גילו, מתוך עצמם, שהדבר היקר ביותר בעולם איננו הילדים שהם חיכו להם, איננו הבית שבנו יחד, אלא פשוט הם זה לזה. הם חזרו אל רשב"י, התפלל עליהם - ונפקדו.

המעשה המופלא הזה מעורר שאלה גדולה: כיצד עלה ברעת רשב"י להורות על "סעודת גירושין"? והרי גירושין הם ההיפך הגמור מאירוע משמח? ועוד: הרי בסופו של דבר רשב"י בירך אותם בתפילה אחת ונושעו, אם כן, מדוע לא בירך אותם מלכתחילה, מבלי הצורך בכל התרגיל הזה של סעודה ואולם אירועים?

הקשר שהפך לאמצעי

מבאר אדמו"ר הזקן. רשב"י הביט אל תוך עיניהם של בני הזוג וראה רכבת שירדה מהפסים. הוא ראה לפניו שני אנשים שפעם נישאו זה לזה מתוך אהבה זכה ותמימה, אך משך השנים, מרוב הצפייה הכואבת לפרי בטן, הקשר ביניהם הפך מותנה ותלוי בדבר. הם כבר לא ראו זה את זה, אלא ראו זה בוז אמצעי - כלי להגשמתה של מטרה. כל הקשר נתפס במאמץ "להצליח", להביא ילדים לעולם, וכך אבדה לאט-לאט הנקודה הפשוטה והעמוקה שעמדה בתחילתם של הדברים: עצם הבחירה זה בזה.

קשר כזה, מסביר אדמו"ר הזקן, אינו מסוגל להוליד פרי.

שאלות לדיון משפחתי

שאלות לילדים:

1. מה הדבר הכי יקר לכם בעולם - בלי קשר לכמה כסף הוא שווה?
2. אם החבר הכי טוב שלכם לא היה יכול יותר לשחק איתכם - הייתם עדיין רוצים שיהיה חבר שלכם?
3. מתי אהבתם מישהו סתם, בלי שום סיבה?
4. מה ההבדל בין לאהוב מישהו לבין לרצות שיהיה לכם טוב לידו?
5. מה תוכלו לעשות השבת בשביל מישהו במשפחה, בלי שיבקשו מכם?

שאלות לבוגרים:

1. מתי בפעם האחרונה אהבתם מישהו מבלי לחשוב מה תקבלו בחזרה?
2. מה אתם נותנים לאהובים שלכם - את מה שהם רוצים, או את מה שאתם אוהבים לתת?
3. איזה אינטרס אישי מסתתר אצלכם מאחורי המילה "אהבה"?
4. מתי הקשר שלכם עם מישהו הפך מקשר - לפרויקט?
5. מה קשה לכם יותר - לאהוב את הזולת, או לכבד אותו?

סיפור לשבת

החיסכון אל שוק ארבע המינים ושכ עם אתרוג יקר. אבל השנה האחרונה הייתה קשה במיוחד לדוד. בקושי הכיא לחם לילדיו והאווירה בבית הייתה קודרת ומרירה. למרות זאת, הצליח לחסוך פרוטה לפרוטה ולהטמין תחת מיטתו. בערב חג הסוכות יצא לשוק ארבעת המינים וקנה אתרוג. אמנם לא יקר כמו בשנים הקודמות ובכל זאת אתרוג. כשנכנס הביתה עם השקית המרשרשת, נכנסה תקווה בלב רעייתו, אולי מצא כמה פרוטות לקנות לה תכשיט לכבוד החג. לתדהמתה גילתה אתרוג. "אתרוג עבור הצדיק?! הילדים לא קיבלו בגדים לחג והשליימזל מתהדר באתרוג יקר?!". בזעמה, נשכה את פיטם האתרוג ופסלה אותו.

דוד ראה את מעשה ידיו טובעים בים ונשך את שפתיו. הוא הרים עיניו לשמים ואמר: "אם אינך רוצה שאברך על אתרוג כזה - אז לא אברך...". מאז עקדת יצחק ועד ימינו, סיים הבעש"ט, לא פרצה גבורת נפש כזו, שביטלה את הקטרוגים העליונים ופיזרה טל של אהבה בין אב לילדיו בארץ...".

הבעל שם טוב הסב עם תלמידיו לסעודת ראש חודש, אבל הבעת פניו הייתה כאובה ומכונסת. ה"חבריא קדישא", חבורת תלמידיו הגדולים, התאמצו לרומם את רוחו באמצעות ניגון עליז ודבר תורה, אך ללא הועיל. פני הרבי שיקפו דאגה מפני קטרוג נורא המתרגש על ישראל בשמי רום.

לפתע נכנס יהודי כפרי בשם דוד. יהודי פשוט שלא בלט בשום צורה, אבל נוכחותו הפיחה חיים בצדיק. הבעש"ט קידם את פניו בחום, פינה עבורו מקום על יד השולחן והעניק לו פיסה מן החלה. התלמידים נעלבו, כיצד הגדולים והנעלים לא הצליחו לשנות את מצב הרוח ואילו הכפרי עשה זאת? כשרוד יצא מהחדר, סיפר הבעש"ט:

"דוד עמד בניסיון קשה, כמותו לא עמד אדם מעקדת יצחק. דוד עמל קשה לפרנסתו, היא איננה מצויה ובקושי אוסף לכלכלת משפחתו. אבל תאוה יש לו: אתרוג נאה ומהודר לחג הסוכות. במשך השנה חוסך פרוטה לפרוטה ובערב חג הסוכות נהרה נשפכת על פניו. יוצא עם קופסת